

Instrumentenbox

Begeleiden zonder Stempel

Download: www.kennispleingehandigcapsectoren.nl/instrumentenboxLHBT

Materiaal voor het bespreekbaar maken van
LHBTIQ+ (Lesbische, Homoseksuele, Biseksuele,
Transgender, Intersekse en/of Queer) gevoelens
bij mensen met een **verstandelijke beperking**

Instrumentenbox

Begeleiden zonder Stempel

Dit project is mede mogelijk gemaakt door:

Utrecht, 15-05-2023

Contactpersonen

Myrthe van der Meeren

Telefoon: 06-53837056, e-mail: m.vandermeeren@vilans.nl

Websites: www.vilans.nl en www.kennispleingehandigaptensector.nl

Jacqueline Moelands

Telefoon: 0611879027, e-mail: j.moelands@lfb.nu

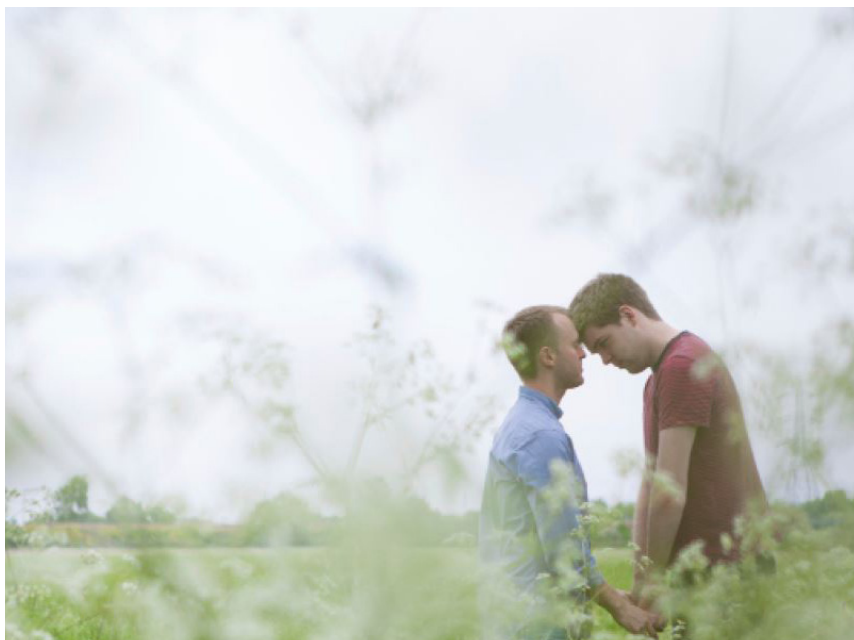
Website: www.lfb.nu

Manon Linschoten

Telefoon: 06 10728334, e-mail: mlinschoten@coc.nl

Website: www.zonderstempel.nl

Inhoud

Over de instrumentenbox	4
Eigen professionaliteit	5
Fotostrip <i>Kopje koffie?</i>	6
Het ontwikkelen van een visie op LHBTIQ+	8
Fotostrip <i>Vooroordelen</i>	9
Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met cliënt	11
Fotostrip <i>Stille hint</i>	12
Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met anderen	15
Fotostrip <i>Saaie synoniemen</i>	17
Hoe nu verder	18
Links	19

Over de instrumentenbox

In veel opleidingen en instellingen ontbreekt kennis en informatie over het omgaan met cliënten met LHBTIQ+ gevoelens. Uit onderzoek blijkt dat er vaak handelingsverlegenheid is bij begeleiders, terwijl cliënten zelf ook vooroordelen hebben. Dit maakt het extra moeilijk voor cliënten om uit de kast te komen wanneer men dat wil en zorgt voor veel worsteling en leed bij de individuele cliënt.

We hopen dat begeleiders met deze instrumentenbox de bewustwording van deze groep cliënten kunnen verhogen en een betere begeleiding kunnen bieden.

Deze instrumentenbox is bedoeld voor begeleiders van licht verstandelijk beperkte (LVB) cliënten. Je leert professionele begeleiding te bieden aan LVB'ers met LHBTIQ+ gevoelens in de omgang met hun seksuele en gender identiteit. Een deel van de instrumentenbox richt zich op de eigen professionaliteit. Door zelfreflectie ontdek je wat je eigen normen en waarden zijn als het gaat om LHB-TIQ+ en begrijp je beter waar cliënten behoefte aan hebben.

Waar staat LHBTIQ+ voor?

LHBTIQ+ staat voor lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen, transgenders, intersekse en queer. De + staat voor al die andere mogelijke manieren waarop mensen zichzelf, dus hun gender of seksualiteit kunnen benoemen. We hanteren de gehele term, om aandacht aan iedereen te besteden. We zijn ons er van bewust dat LHB te maken heeft met seksuele voorkeur, bij de T heb je te maken met identiteit. Transgender gebruiken we als een paraplu term voor transmannen (geboren vrouwen) en transvrouwen (geboren mannen), maar ook mensen die zich in meerdere of mindere mate genderdysfor voelen, alleen niet dusdanig dat ze een geslachtsaanpassing overwegen. Sommigen hebben wel de behoefte om een gedeeltelijke fysieke aanpassing te doen, anderen hebben die behoefte helemaal niet. Het merendeel voelt zich tussen beide seksen in, maar de mate waarin kan bij eenieder aanzienlijk verschillen. Ze voelen zich noch man noch vrouw, of tegelijkertijd beide. De LHBTIQ+ afkorting kan uitgebreid worden met de I, van intersekse. De term intersekse wordt gebruikt voor mensen die geboren zijn met een lichaam dat niet voldoet aan de normatieve definitie van man of vrouw. **Intersekse personen** identificeren zich meestal als man óf vrouw.

Hoe gebruik je de instrumentenbox?

De instrumentenbox bestaat uit verschillende onderwerpen. Bij elk onderwerp staat een aantal reflectievragen om zelf eerst na te denken over het onderwerp. De werkvormen kun je inzetten om zelf aan de slag te gaan met het onderwerp. Ook staan er links naar sites waar je meer informatie kunt vinden.

In de instrumentenbox worden verschillende soorten kennis aangeboden: praktische kennis wordt afgewisseld met ervaringsverhalen en filmpjes. Op deze manier kun je zelf bepalen welke informatie het beste past bij jouw manier van leren en bij je organisatie.

Inspiratiekaarten

Als aanvulling op de instrumentenbox hebben we **een set inspiratiekaarten** ontwikkeld. Deze kaarten zijn te gebruiken in workshops of om het gesprek aan te gaan over seksualiteit en LHBTIQ+.

Let op: de instrumentenbox is een verzameling van tools en websites die we gevonden hebben; er zijn dus geen nieuwe instrumenten ontwikkeld. Dit zorgt er ook voor dat deze instrumentenbox voortdurend in ontwikkeling blijft. Heb je suggesties of toevoegingen? Neem dan contact met ons op!

Eigen professionaliteit

Richtvragen

Tijdens opleidingen is er over het algemeen weinig aandacht voor begeleiding van cliënten met LHBTIQ+ gevoelens. Begeleiders handelen vaak nog vanuit hun eigen referentiekader.

Om professioneel om te kunnen gaan met cliënten die LHBTIQ+ zijn, is het belangrijk om als begeleider stil te staan bij je eigen seksuele ontwikkeling. Denk eens na over de volgende vragen:

- > Hoe ben je voorgelicht over seksualiteit?
- > Hoe werd er thuis over seksualiteit gesproken? Wat mocht wel en wat niet?
- > Met wie besprak je je eerste verliefdheid? Waar had je behoefte aan?
- > Wanneer kwam je voor het eerst in aanraking met LHBTIQ+'s? Hoe reageerde je?
- > Als je zelf LHBTIQ+ bent, ben je daar open over? Waarom wel

Werkvormen

- Speel met een aantal collega's **de LHBT-Quiz**. Lees de vragen hardop voor en bespreek de antwoorden.
- Ga met een collega samen zitten en bespreek de volgende vragen:
 - o Hoe zou je het vinden als een familielid uit de kast kwam als LHB?
 - o Ken je iemand die transgender is? Wat vind je daarvan?
- Bespreek **deze casus** in je team. Hoe zouden jullie binnen je organisatie hierop reageren?

Eigen professionaliteit

Kopje koffie?

Fotostrip

Eigen professionaliteit

Hier vind je achtergrondinformatie over LVB'ers met LHBTIQ+I gevoelens. Wat zijn de belevingen en behoeften die specifiek bij de LVB doelgroep spelen?

- **Algemene informatie** over homoseksualiteit bij LVB'ers op Zonder Stempel.
- Instelling de Lichtenvoorde heeft **een themaboekje** uitgegeven over homoseksualiteit. Met daarbij een extra uitgave over het thema intimiteit, lichaamsbeleving en seksualiteit.
- Bekijk **deze video's** waarin ambassadeurs van Zonder Stempel vertellen over hun ervaringen met gender- en seksuele diversiteit.
- **Belevingen en behoeften van gehandicapten** als het gaat om LHBTIQ+ gevoelens: Een zakboek over homoseksualiteit en beperking: Iedereen heeft wat, wat heb jij?" van het COC.
- Afstudeeronderzoek **"Gewoon maar toch anders"** over hoe de begeleiding bij seksualiteit en relatievorming aan mensen met een beperking en homoseksuele gevoelens verbeterd kan worden.
- Hoe is het om transgender te zijn? Op de site van **Transvisie** vind je meer informatie.
- Met dit stappenplan kun je je professionele aandacht voor seksuele diversiteit te vergroten. Leer hoe je op een respectvolle en passende wijze met je cliënten om kunt gaan. Zowel op **MBO-** als **HBO-niveau**.

Links

Project Zonder Stempel | Tim en Freek gaan in gesprek over LHBTI

Vilans • 116 weergaven • 9 maanden geleden

Project Zonder Stempel | Tim en Dirk gaan in gesprek over LHBTI

Vilans • 121 weergaven • 9 maanden geleden

Project Zonder Stempel | Tim en Arthur gaan in gesprek over LHBTI

Vilans • 486 weergaven • 10 maanden geleden

Project Zonder Stempel | Tim en Lindsey gaan in gesprek over LHBTI

Vilans • 205 weergaven • 10 maanden geleden

Project Zonder Stempel | Tim en Nevin gaan in gesprek over LHBTI

Vilans • 244 weergaven • 9 maanden geleden

Het ontwikkelen van een **visie** op **LHBTIQ+**

Richtvragen

De manier waarop met LHBTIQ+'s wordt omgegaan in een organisatie is heel verschillend. Het komt vaak voor dat er geen of nauwelijks beleid is, of dat er niet naar gehandeld wordt.

Met onderstaande richtvragen kun jij als begeleider het beleid van je organisatie onder de loep nemen en zo nodig actualiseren:

- > Wat is er binnen jouw organisatie aan beleid op het gebied van seksualiteit en omgaan met LHBTIQ+'s?
- > Is er een aandachtfunctionaris die dit thema in zijn portefeuille heeft?
- > Zijn er gedragsregels op het gebied van seksualiteit, mogen er bijvoorbeeld afspraakjes gemaakt worden door cliënten?

Werkvormen

- Voer een SWOT-analyse uit op het LHBTIQ+-beleid van jullie organisatie. Wat zijn de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen van het beleid?
- Interview iemand die binnen de organisatie aandachtfunctionaris is voor het thema Seksuele diversiteit. Vraag op welke manieren er aandacht wordt gegeven aan seksuele diversiteit en waar nog knelpunten zitten.

Vooroordelen

Het ontwikkelen van een visie op LHBTIQ+

Links

- **De Roze Loper** is het certificaat voor instellingen die aandacht hebben voor seksuele diversiteit. Het heeft als doel de sociale acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen en transgenders in de zorg te bevorderen (sociale acceptatie seksuele diversiteit).
- Er is een **handzaam handboek** verschenen over de Roze Loper en hoe je dit instrument in kan zetten in de organisatie. Met daarin onder meer een plan van aanpak voor de organisatie en goede voorbeelden in de praktijk.
- Met **de handreiking** Seksualiteit en seksueel misbruik biedt de VGN handvatten waarmee instellingen hun eigen beleid onder de loep kunnen nemen en zo nodig kunnen actualiseren. De VGN wil bereiken dat handelingsverlegenheid op het complexe terrein van seksualiteit en seksueel misbruik wordt overwonnen.
- Movisie heeft een **Roze Handboekje** voor sociaal werkers uitgegeven gericht op welzijnswerk, om te leren kijken door een roze bril.
- Het COC, LFB en Vilans hebben **een handleiding** ontwikkeld waarmee je een ontmoetingsgroep kan oprichten voor LHBTIQ+'s met een (licht verstandelijke beperking).

- Ouderen die LHBTIQ+ gevoelens hebben, zijn veelal onzichtbaar. Vroeger was het gewoon dit soort gevoelens verborgen te houden. Schaamte komt nog veel voor onder ouderen. **Lees hier** hoe je hen het beste kunt ondersteunen.
- Bekijk hoe Arnold zijn **coming out** heeft ervaren.

Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met cliënt

Richtvragen

Het bespreken van seksualiteit of seksuele identiteit is niet altijd even makkelijk. Uit onderzoek blijkt dat veel begeleiders handelingsverlegen zijn en wachten tot de cliënt ermee komt. Hoe kun je op een laagdrempelige manier LHBTIQ+ gevoelens bespreekbaar maken?

- > Als je het vermoeden hebt dat een cliënt worstelt met zijn/haar seksuele identiteit, wat is jouw reactie daarop? Hoe ga je het gesprek aan met de cliënt?
- > Wordt er in jouw omgeving wel eens het woord homo of mietje gebruikt op een negatieve manier? Hoe reageer je daarop?
- > Welke manieren kun je verzinnen om een veilige omgeving voor cliënten te maken?

Het zorgplan van een cliënt kan gebruikt worden als voorbereiding op een gesprek. Hierin kunnen wensen, behoeften, ervaringen en de verschillende niveaus van functioneren van de cliënt genoemd worden.

- > Staat er in het zorgplan van een cliënt iets over zijn/haar seksuele identiteit? Wat is standaard: dat is niets wordt ingevuld, tenzij er redenen zijn, of dat er wel altijd wat wordt ingevuld?
- > Wat voor afspraken op het gebied van LHBTIQ+ staan er in?
- > Wanneer gebruik je het zorgplan in de begeleiding van een LHBTIQ+ cliënt?

Werkvormen

- Ga samen met een cliënt achter de computer zitten en bezoek sites met voor hen relevante en bruikbare informatie. Zo kunnen ze zelf ook nog een keer kijken en het op hun gemak nalezen. Betrouwbare sites zijn:
 - o [Meer dan liefde](#)
 - o [Zonder Stempel](#)
- Lees [de Roze Waaier](#) en print hem uit. De waaier bevat veel tips zoals: aanknopingspunten om een gesprek aan te gaan, taalgebruik, voorlichtingsmateriaal, etc.
- Voor LVB'ers die meer visueel ingesteld zijn, kun je het [kleurboek Gezinsdiversiteit](#) bestellen, een laagdrempelige en speelse manier om cliënten met het onderwerp in aanraking te brengen.
- Speel samen met cliënten [de LHBT-quiz](#) of het [Samen Anders spel](#)
- Het [werkboek Vriendschap, relaties en seksualiteit](#) helpt je om in gesprek te gaan over positieve seksualiteit

Bespreekbaar maken van **LHBTIQ+** met cliënt Fotostrip

Stille hint

Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met cliënt Links & tips

Links

- De **Hermeneutische cirkel** is een methode om onderwerpen rondom seksuele diversiteit in een zorgplan vast te leggen. Bedenk hoe dit in jullie organisatie toegepast kan worden.
- Gebruik **dit hulpmiddel** van de Lichtenvoorde om de hermeneutische cirkel in te vullen.
- De **Roze Waaier** kun je als instrument gebruiken om gesprekken met cliënten aan te gaan over homoseksualiteit en biseksualiteit.
- In de **Toolkit Roze 50+** staan concrete instrumenten en activiteiten die in de instelling ingezet kunnen worden voor LHBTIQ+-vriendelijke zorg.
- Met deze **e-learning van Movisie** ga je aan de slag met casussen en gerichte opdrachten en leer je over LHBTIQ+, welke vragen je kunt stellen en hoe je omgaat met cliënten met LHBTIQ+ gevoelens. Op de **website** van Movisie kun je nog meer e-learnings vinden over het thema.
- Het **liedje 'He, ho of bi'** maakt deel uit van de film over seksuele voorlichting 'Lief, Lijf & Leven' van KLOS-TV, waarvoor Douwe Bob dit nummer speciaal heeft geschreven.
- 's Heerenloo heeft een **video gemaakt over Ilja**, die zich in haar peuters tijd al anders voelde dan het geslacht waarmee ze geboren was. In de video vertellen zorgprofessionals hoe zij Ilja ondersteunen.

Tips voor de begeleiding

- > Vraag altijd op neutrale wijze naar iemands relatie of partner: vraag niet 'Bent u getrouwd?', maar 'Wie is uw partner?' of 'Wie is de belangrijkste persoon in uw leven?' Als de cliënt zegt een partner te hebben, spreek dan van 'hij of zij' totdat duidelijk is wat de juiste aanspreektitel is.
- > Ga discreet, vertrouwelijk en respectvol om met de informatie over roze cliënten. Sommigen zien hun geaardheid als een privé zaak, anderen stellen het juist op prijs al er naar wordt gevraagd. Niet alles hoeft in een dossier of zorgleefplan te staan of in een team besproken te worden.
- > Vraag bij de intake bij iedereen naar diens seksuele oriëntatie: zo voorkomt u dat dit alleen gevraagd wordt aan cliënten waarvan je denkt dat ze homoseksueel, lesbisch, biseksueel of transgender zijn.
- > Meer lezen? Deze tips zijn afkomstig uit '**Tips waarmee roze ouderen zich (meer) thuis voelen in uw organisatie**'.

Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met cliënt Links

- Bekijk de **webserie** van 's Heeren Loo, waarin ervaringsdeskundigen op onderzoek gaan naar seksuele diversiteit.
- Wanneer een cliënt transseksuele gevoelens ervaart, kun je **de toegankelijke gids 'Transgender'** aanbieden. Deze is ontwikkeld door Transvisie, COC Zonder Stempel en Transgender Netwerk Nederland
- Bekijk hoe anderen omgaan met homoseksualiteit: **een leuk filmpje met verschillende meningen**.
- **De Facebook pagina van 'Roze in Beeld'** laat zien dat bekende Nederlanders ook LHBTIQ+ gevoelens hebben. Daarnaast vind je veel materiaal over LHBTIQ+ in de media door de jaren heen.
- Op **de website 'iedereen is anders'** kun je samen met cliënten of kunnen cliënten zelf veel informatie vinden over transseksualiteit.
- Bekijk **het interview** van Mariska en Robert met Loena. Loena vertelt hoe zij van een jongen een meisje werd.
- **De astronaut** helpt je om het onderscheid uit te leggen tussen gender identiteit, seksuele oriëntatie, sekse en genderexpressie.

Bespreekbaar maken van LHBTIQ+ met anderen (collega's, team, verwanten)

Richtvragen

Belangrijke signalen, vermoedens of gebeurtenissen omtrent de seksualiteitsbeleving, behoeften of gedragingen van cliënten kun je bespreken in het team, wanneer een begeleider het niet zelf kan of wil. Onderstaande richtvragen kunnen je hierbij helpen.

Op wat voor momenten komen thema's als seksualiteit en LHBTIQ+ aan bod in teamoverleggen: alleen als er iets is voorgevallen of als vast onderwerp?

Als je het vermoeden hebt dat een cliënt LHBTIQ+ is, is het handig om een aantal zaken in het teamoverleg te bespreken. Denk bijvoorbeeld aan:

- > Wat zorgt ervoor dat bij de betreffende cliënt aan homo- of biseksualiteit wordt gedacht?
- > Kan hierover gesproken worden met de cliënt en in welke mate?
- > Wordt homo- en biseksualiteit geaccepteerd in de omgeving van de cliënt?
- > Op welke wijze worden groepsleden, ouders en/of verwanten ingelicht en wat wil de cliënt hierin?
- > Stel, een cliënt komt uit de kast en zijn familie staat afwijzend tegenover homoseksualiteit. Hoe ga je hiermee om? Breng je de familie op de hoogte of niet?

Werkvormen

Hoe kun je op een laagdrempelige en leuke manier LHBTIQ+ in een team of met collega's bespreken?

- Het werkt goed om een overleg te beginnen met een teaser, zodat het onderwerp voor mensen wat laagdrempeliger wordt. **Het Homo-kaartspel** is een leuke manier om de discussie aan te gaan met collega's.
- Maak afspraken over hoe je een veilige omgeving creëert en hoe je omgaat met cliënten met LHBTIQ+ en hun netwerk. Wat kun je zelf aan positieve beeldvorming doen? Bijvoorbeeld een poster ophangen met twee vrouwen of mannen ipv een man en een vrouw of folders op tafel leggen met activiteiten voor LHBTIQ+'ers, etc.
- Bedenk een activiteit waarmee je diversiteit terug laat komen in het welzijnsaanbod. Voorbeelden zijn het tonen van een roze film, een artiest laten zingen over de heren- en damesliefde, of het organiseren van een roze middag tijdens Valentijnsdag.

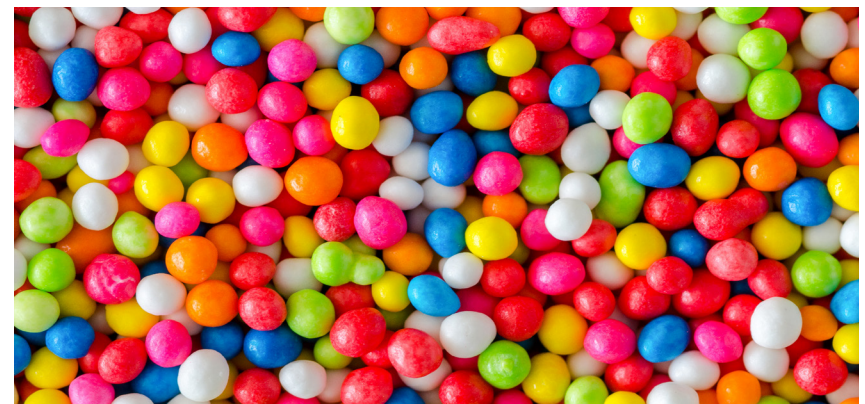

Bespreekbaar maken van **LHBTIQ+** met **anderen** (collega's, team, verwanten) Links

- Movisie heeft **een toolkit** samengesteld met tools om seksuele diversiteit bespreekbaar te maken.
- **E-learning over seksuele diversiteit op school**, met informatie en werkvormen.
- **De LEF-kist** is bedoeld om seksuele diversiteit bespreekbaar te maken in het basisonderwijs. In de LEF-kist zitten verschillende lessen en boeken over (seksuele) diversiteit, liefde, vriendschap en over het LEF hebben om jezelf te zijn en voor een ander op te komen. De materialen zijn voor verschillende niveaus beschikbaar.
- Het **RAINBOW lespakket** is ontwikkeld binnen een internationaal project. Met dit lespakket voor basiss- en middelbare scholen wordt, door filmpjes, seksuele diversiteit bespreekbaar gemaakt en acceptatie bevorderd.
- Doe mee aan **paarse vrijdag** en besteed zo aandacht aan het onderwerp binnen je organisatie. Trek allemaal iets paars aan, de boodschap: we zijn allemaal hetzelfde.
- Hang de regenvlag op in je locatie. Deze vlag staat voor seksuele diversiteit. Je kunt ook op speciale dagen de vlag ophangen, zoals coming out day.

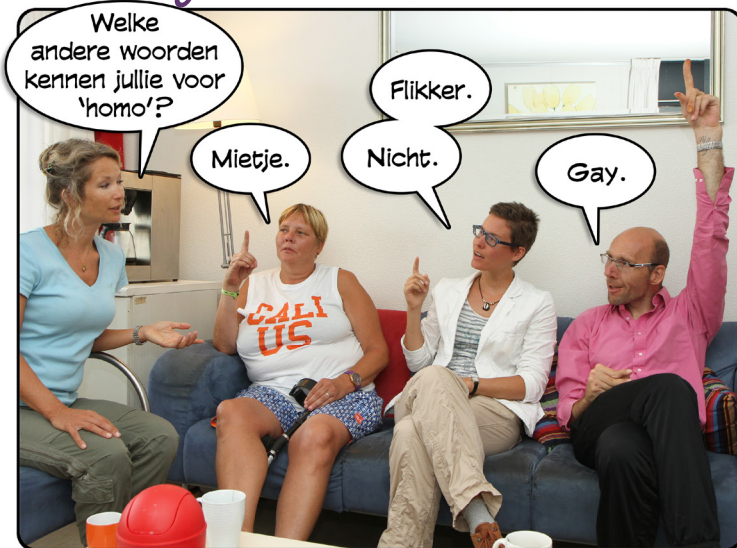

- Speel het spelletje **Herken de hetero**. Hoe zit het met onze vooroordelen over homoseksualiteit? Een goede manier om je bewust te worden van eventuele vooroordelen.
- Maak een uitstapje naar de gay pride of het mini-milkshake festival in Amsterdam.
- Bekijk de **filmserie 'Mooie mensen'** van Gordon en Judith van 's Heeren Loo. Hierin gaan ervaringsdeskundigen op onderzoek uit naar seksuele diversiteit.
- **Gender Sexuality Alliance (GSA)**, gericht op jongeren van 12-18 jaar, is een erkende interventie om seksuele diversiteit zichtbaar en bespreekbaar te maken. Verschillende acties zijn er op gericht het schoolklimaat van LHBTIQ+-jongeren veiliger te maken. Biedt inspiratie.

Bespreekbaar maken van **LHBTIQ+** met **anderen** Fotostrip

Saaië synoniemen

Hoe nu verder?

Tips

Veel organisaties worstelen met de vraag hoe ze het thema LHBTIQ+ blijvend aandacht kunnen geven in de organisatie. Hoe houd je het onderwerp actueel en zorg ervoor dat het niet wegzakt tussen alle andere thema's die belangrijk zijn?

Word ambassadeur in het project Begeleiding Zonder Stempel. Dit houdt in dat je de instrumentenbox actief onder de aandacht brengt en bijvoorbeeld in teamoverleggen bespreekt welke ervaringen er zijn met LHBTIQ+ cliënten. Heb je interesse? Neem contact op met mlinschoten@coc.nl.

Word **Roze-loperlocatie**. De Roze Loper heeft als doel de sociale acceptatie van LHBTIQ+’s in zorg- en welzijnsinstellingen te bevorderen. De Roze Loper maakt LHBTIQ+-vriendelijkheid van de organisatie objectief toetsbaar, aan de hand van drie thema's en geeft instellingen daar mee praktisch inzicht in hoeverre hun aanbod aansluit bij de diversiteit van de LHBTIQ+-doelgroep. Als Roze-loperlocatie ga je vooroordelen tegen en zorg je ervoor dat je organisatie een plek is waar iedereen wil blijven wonen en werken.

Benoem een taakhouder op het onderwerp seksualiteit of specifiek LHBTIQ+. Laat deze taakhouders elk jaar bij elkaar komen om de thematiek te bespreken en op de hoogte te blijven van de laatste stand van zaken.

Nodig Zonder Stempel uit op jouw locatie! Samen met een ervaringsdeskundige wordt een workshop verzorgd voor begeleiders. Dit kan bijvoorbeeld een aanvulling zijn tijdens een thema dag seksualiteit.

Je kunt ook zelf samen met je cliënten aan de slag door de Samen sterker Zonder stempel training te volgen. Deze wordt door de ambassadeurs verzorgd. Neem contact op met: zonderstempel@coc.nl.

In de tool **Groeikracht** worden zes tips gegeven voor duurzame verbetering:

- > Bekijk de omgeving
- > Houd rekening met wensen van anderen
- > Laat beelden spreken
- > Sta stil bij wat je doet
- > Wissel ervaringen met elkaar uit
- > Werk actief aan verspreiding

Links

Algemene links

- **Transvisie**, patiëntenorganisatie voor transgenders
- **PsyQ Seksuologie & Transgenderzorg**, hulpverlening bij genderidentiteitsvragen
- **Switchboard**, vragen over LHBTIQ+
- **Roze 50 plus**, voor Roze 50-plussers
- **COC**, belangenvereniging van LHBTIQ+'ers
- **Kennisplein gehandicaptensector**, algemene pagina over seksuele diversiteit bij mensen met een LVB
- **AutiRoze** is gericht op LHBTIQ+'ers met autisme

Links naar instanties en activiteiten

- **Op Zonder Stempel** staat een overzicht met ontmoetings- en cafe's van het COC voor mensen met een beperking.
- Bij **Edusex** kun je terecht voor voorlichtingsmateriaal, hulpmiddelen, advies, consulten en trainingen op gebied van seksualiteit voor mensen met een beperking.
- Movisie heeft **een handreiking** voor hulpverlening aan christelijke lesbiennes, homo's, biseksuelen en transgenders.

Informatie voor cliënten

- **Zonder Stempel** is een site voor LHBTIQ+'s met een verstandelijke beperking en hun begeleiders, familie en vrienden.
- **Liefde is overal** is een vierdelige serie waarin jonge mensen met een verstandelijke beperking vertellen over hun ervaringen, ideeën en dromen over hun lichaam, vriendschap, liefde en seksualiteit.
- In **The Dateables** (BNN) worden mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking gevolgd op zoek naar de liefde.
- Via de **website ABCdate** leer je nieuwe mensen kennen en leer je meer over relaties, omgaan met elkaar en opkomen voor jezelf.
- **Twee tinten roze** is het verhaal van twee holebi's met een verstandelijke beperking, Luc en Sally. Zij vertellen hoe ze ontdekten dat ze holebi zijn, wat dit voor hen betekent, welke reacties ze kregen uit hun omgeving en hoe ze in contact kwamen met andere holebi's
- **Eerste hulp bij Dating** heeft een boekje speciaal voor LHBTI'ers met een LVB
- **Capido** is een datingsite voor mensen met een beperking.

